

неповнолітнього немає майна, достатнього для відшкодування збитків, додатково (субсидіарно) відповідають батьки, або піклувальники. За шкоду, заподіяну іншій особі, неповнолітня особа несе відповідальність на загальних підставах. Часткова дієздатність – часткова дієздатність характерна для осіб віком до 14 років (малолітні), які являють собою самостійні суб'єкти цивільних відносин і мають право: самостійно вчиняти дрібні побутові правочини (правочин вважається дрібним побутовим, якщо задовольняє побутові потреби особи відповідно до її фізичного, духовного чи соціального розвитку та стосується предмета, який має невисоку вартість); здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом.

Правочин, який вчинено малолітньою особою за межами її цивільної дієздатності, може бути згодом схвалений її батьками або одним із них, з ким вона проживає, або опікуном. Правочин вважається схваленим, якщо ці особи, дізнавшись про його вчинення, протягом одного місяця не заявили претензії другій стороні. У разі відсутності схвалення правочину він є нікчемним. Діти не несуть відповідальності за завдану ними шкоду.

Обмежена дієздатність – обмежена дієздатність може бути визначена судом особі, яка страждає на психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними.

Визнання фізичної особи недієздатною. Фізична особа може бути визнана недієздатною, якщо вона внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу не здатна усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними, а отже, над нею встановлюється опіка, що призводить до втрати можливості укладення правочинів. Односторонні правочини (наприклад, заповіт, видача довіреності укладені до визнання особи недієздатною, втрачають чинність. У разі одужання чи значного поліпшення здоров'я особи, яку визнано недієздатною, суд поновлює її в дієздатності.

1. Цивільний кодекс України від 04.02.2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.

2. Цивільне право України : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.

3. Цивільне право: загальна частина. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / кол. авт. Дніпро : Видавець Біла К. Л., 2020. 232 с.

4. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Харків : Право, 2011. Т. 1. 656 с.

5. Цивільне право України : навч. посіб. / кол. авторів; за ред. Г. Б. Яновицької, В. О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

Катерина АРТЕМ'ЄВА

студентка ННІ права
та інноваційної освіти

Науковий керівник:

Оксана ПОКЛОНСЬКА

старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НОТАРІУСА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

24.04.2022 р. життя кожного українця, кожної людини, яка перебувала у цей час на території України, змінилося раз і назавжди, в нашій країні розпочалася війна.

Наше звичайне життя було поставлено на паузу. Указом Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», з 5:30 24.02.2022 р. в Україні запроваджено воєнний стан на 30 днів [1]. 14 березня 2022 р. Указом Президента України від 14.03.2022 р. № 133/2022 було продовжено воєнний стан в країні ще на 30 днів [2].

Вказаний Указ Президента України затверджено Законом України від 24.02.2022 р. № 2102-ІХ «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [3].

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 р. № 164 було врегульовано деякі питання нотаріату в умовах воєнного сутану [4].

Вище зазначеною Постановою передбачено, що вчинення виконавчих написів за кредитними договорами, які не є нотаріально посвідченими, забороняється, а нотаріальні дії вчиняються з урахуванням таких особливостей:

- нотаріальні дії за зверненням громадянина Російської Федерації, юридичної особи, створеної та зареєстрованої відповідно до законодавства Російської Федерації, або юридичної особи, створеної та зареєстрованої відповідно до законодавства України, кінцевим бенефіціарним власником, членом або учасником (акціонером), що має частку у статутному капіталі 10 і більше відсотків, якої є громадянин Російської Федерації або юридична особа, створена та зареєстрована відповідно до законодавства Російської Федерації, не вчиняються, а раніше розпочаті зупиняються, до прийняття та набрання чинності Законом України щодо врегулювання відносин за участі осіб, пов'язаних з державою-агресором;

- засвідчення справжності підпису на заяві про надання дозволу на виїзд дитини за кордон строком до трьох місяців здійснюється без використання спеціальних бланків нотаріальних документів, на звичайному папері;

- при появі загрози неправомірного вилучення чи втрати спеціальних бланків нотаріальних документів, які не були витрачені, або печатки нотаріуса такі бланки, печатки підлягають невідкладному знищенню, про яке нотаріусом складається акт, електронна копія якого з накладеним кваліфікованим електронним підписом нотаріуса надсилається ДП «НАІС» або його філії (стосовно бланків) або тероргану МЮ (стосовно печатки) протягом 5 робочих днів після складення акта;

- дозволяється передавання спеціальних бланків нотаріальних документів між нотаріусами, у тому числі поза межами нотаріального округу, із складенням акта приймання-передачі у двох примірниках, електронна копія якого з накладеними кваліфікованими електронними підписами нотаріусів надсилається ДП «НАІС» або його філії протягом 5 робочих днів після складення акта;

- визначений законодавством строк для внесення нотаріусом відомостей до реєстрів Міністерства юстиції України продовжується на підтверджений ДП «НАІС» час їх неналежного функціонування [3].

Також потрібно зауважити, що державні та приватні нотаріуси України в умовах воєнного стану продовжують працювати та вчиняти невідкладні нотаріальні дії, а саме:

- посвідчувати довіреності;
- заповіти;
- засвідчувати справжність підпису на заяві про надання дозволу на виїзд дитини за кордон;
- заводити спадкові справи.

Але потрібно розуміти, що все це можливо лише в містах та районах, де не ведуться активні бойові дії.

Відновлено роботу ДП «НАІС», Спадкового реєстру, Єдиного державного реєстру довіреностей та Єдиного реєстру спеціальних бланків нотаріальних документів у більшості регіонів, окрім Донецької (за винятком Краматорська), Луганської, Харківської, Сумської, Чернігівської, Запорізької, Херсонської та Миколаївської областей.

Однак треба розуміти, що для недопущення будь-яких несанкціонованих дій з інформацією реєстрів з боку ворога, роботу інших реєстрів Міністерства юстиції України на цей час призупинено.

Отже, з вище зазначеного можна зробити висновок, що на цей час нотаріальні дії вчиняються не по всій території України, а лише там, де це можливо з урахуванням певних обмежень. Працюючи на територіях, де немає активних бойових дій, нотаріуси допомагають громадянам, які до них звертаються по вчиненню нотаріальних дій, та державі загалом тим, що сплачують податки та допомагають економіці нашої країни.

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022>.

2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 14.03.2022 р. № 133/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/133/2022#n2>.

3. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» : Закон України від 24.02.2022 р. № 2102-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 164. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>.